

Pääkirjoitus

Veden perinnön äärellä juhlavuoden päätteeksi

Pihla Maria Siim ja Tuukka Karlsson

Juhlavuottaan viettävä *Elore* on juhlinut 30-vuotista taivaltaan tiiviisti töiden merkeissä, julkaisten ajantasaista ja laadukasta tutkimusta folkloristiikan, etnologian ja lähialojen aiheista. Vuoden lähestyessä loppuaan on tullut aika luoda katsaus joulun alla ilmestyvän numeron lisäksi myös menneeseen ja tulevaan.

Merkittävä kuluneen vuoden aikana tapahtunut uudistus on CC BY 4.0 -lisenssin käyttöönotto *Eloressa*. Yhä enemmän puhutaan tieteen ja julkaisemisen avoimuudesta, ja myös useimpien rahoittajien peruseriaatteena on tutkimustiedon maksuttoman ja avoimen saatavuuden takaaminen. Myös tieteellisten seurain valtuuskunnan julkaisutuen saajilta edellytetään avoimen saatavuuden edistämistä ja yhteensopivuutta Suomen Akatemian rahoitussehtojen kanssa. Julkaisijoiden tulee määritellä, millä lisenssillä rinnakkaistallentaminen on sallittua, sekä tallentaa rinnakkaistallennuspolitiikan periaatteet kansainväliseen SHERPA/RoMEO tietokantaan. CC BY 4.0 -lisenssi mahdollistaa teoksen vapaan käytön, jakamisen ja muokkaamisen vain, jos alkuperäinen julkaisu ja tekijä mainitaan asianmukaisesti ja mahdolliset muokkaukset ilmoitetaan. Tekijänoikeudet säilyvät aina kirjoittajalla. Toivomme avoimen lisenssin lisäävän artikkelien näkyvyyttä ja saavutettavuutta.

Vuoden 2024 toisen, veden perintöön eri näkökulmista keskittyvän numeron ovat toimittaneet Outi Fingerroos ja Riina Haanpää. Kattava kokoelma vertaisarvioituja artikkeleita luotaa veden perintöä ja veteen liittyvää perinnettä eri näkökulmista, ulottuen saaristolaisten kirjeiden ja päiväkirjojen tutkimuksesta aina kalevalamittaisen sananlaskuperinteen sähköisillä menetelmillä tehtyyn analyysiin.

Teema-artikkelien lisäksi käsillä olevassa numerossa julkaistaan kolme teeman ulkopuolista artikkelia. Maria Syväniemi luo kokemushistorialliseen muistitietotutkimukseen ja tunteiden historiaan pohjautuvan katseen SKS:n vuonna 1985 järjestämän sosiaalihuollon perinnekeuruun aineistoon. Syväniemi pyrkii artikkelissaan ”Sanattomat tunteet: Itku avainmuistona 1920–1930-luvun lapsuuden kipeisiin köyhyyskokemuksiin” hahmottamaan aineistosta vaikeasti sanallistettavia tunnemuistoja. Analyysissään hän osoittaa, kuinka itku kirjoitettuna kokemuksena voi toimia sekä viestinä että selviytymisstrategiana. Itkumuistoja analysoimalla Syväniemi etsii lapsilähtöistä näkökulmaa sijoituslasten arkeen ja köyhyyden pitkäaikaisiin vaikutuksiin.

Artikkelissaan “Muistaa-verbi kerronnallisen asemoinnin välineenä kansanedustajien muistitietohaastatteluissa” Nanny Jolma ja Kari Teräs tarttuvat kansainvälisestäkin ainutlaatuihin, eduskunnan kirjaston keräämään kansanedustajien muistitietoaineistoon ja hyödyntävät tekstimuotoiseksi tietokannaksi muunnetun aineiston analyysissä digitaalisia menetelmiä. Kertomusentutkimuksen ja muistitietohistorian kehityksessä kirjoittajat erottavat aineistostaan kerronnan ja tarinan tasot ja osoittavat, että muistaa-verbin käytöllä on useita, toisensa kanssa ristiriitaisiakin funktioita.

Venla Sykäriin “Eepisen runolaulun skeema, aiheet ja uutta luova muuntelu” toteuttaa folkloristista suullisen komposition analyysia, käyttäen aineistonaan pohjoisten runoaluiden epiikkaa. Sykäri pohjaa analyysinsä Anna-Leena Siikalan ja Lauri Harvilahden tutkimusten tapaan skeemateoriaan ja osoittaa, että tämä aiemmin loitsujen ja lyriikan analyysiin käytetty teoria soveltuu myös kertovan runouden aiheiden tutkimukseen. Arhippa Perttusen ja Simana Kyöttisen Kilpalaulanta-runojen tarkastelulla Sykäri näyttää, kuinka aiheet ja formulat liikkuvat lajirajojen yli.

Teeman ulkopuolisten artikkelien tarjontaa täydentää Kaisa Kyläkosken katsaus juhannuskokkojen historiasta, tuoden aiheellaan “kesän keskelle talvea”. Numeron ajankohtaisiosissa ilmestyy muun muassa Itä-Suomen yliopistosta hiljattain eläköityneen perinteentutkimuksen yliopistonlehtorin Sinikka Vakimon haastattelu. Kirja-arvioissa puolestaan perehdytään esimerkiksi tiedon historiaa ja uskontolukutaitoa käsitteleviin teoksiin.

Vuoden loppu tuo tullessaan muutoksia *Eloren* toimituskuntaan. Artikkelitoimituksesta jättäytyvät pois kokeneet toimittajat Kati Kallio, Anna Kinnunen ja Kati Mikkola. *Eloren* somevastaavana toiminut Anne Holappa jatkaa myös muiden haasteiden parissa. Artikkelitoimitusta vahvistavat jatkossa jo aiemmin *Eloressa* toimineet ja nyt uudelleen toimitukseen palanneet Karin Sandell sekä Konsta Kajander. Ajankohtaistoimituksen uutena jäsenenä aloittaa Asta Sutinen. Koko *Eloren* väen puolesta lämmin kiitos hienosta työstä pois jääville ja tervetuloa uuteen toimittajille!

Vuodenvaihte tarkoittaa perinteisesti myös toisen päätoimittajan kahden vuoden rupeaman täyttymistä. Niin nytkin, Pihla Siimin luopuessa päätoimittajan tehtävästä. *Elore* on Pihlan päätoimittajuuden aikana ollut varmoissa käsissä, ja hän on jatkossakin apuna *Eloren* artikkelitoimituksessa. Suuri ja lämmin kiitos, Pihla! Tuukka Karlssonin päätoimittajaparina aloittaa vuoden alussa FT, TM Siria Kohonen Helsingin yliopistosta. Siria on väitellyt vuonna 2022 suomalais-karjalaisesta parannusmagiasta kognitiivisen uskontotieteen kehityksessä ja tällä hetkellä hänen tutkimusintressinsä keskittyy nykynoituus-ilmiöön. Päätoimittajan rooliin Siria siirtyy *Eloren* artikkelitoimituksesta. Lämpimästi tervetuloa uuteen tehtävään!

Koko *Eloren* toimituksen puolesta toivotamme lukijoillemme rauhallista joulua ja onnellista uutta vuotta!